

men ellers mangler oplysninger om lægernes arbejde, korpsets størrelse, dets økonomi, sygehusforhold (hygiejne, belægning m. m.), forholdene ude ved afdelingerne o. s. v. Man kunne måske tage bogen som udgangspunkt for endnu en gang at advare mod den falske opfattelse, at den mand, der har udført et mangeårigt, dygtigt og ledende arbejde inden for en institution dermed også vil være egnet til at skrive dens historie.

Vagn Dybdahl.

Charles Haugbøll: Børster. De omrejsende jernbane- og jordarbejders liv og arbejde belyst gennem breve og samtaler. (Danmarks folkeminder nr. 65. Munksgaard, 1955). 183 s.

Forfatteren Charles Haugbøll har fattet en dyb interesse for de gamle jernbanearbejdere — børsterne, og han har sat sig for at rejse dem et æresminde ved at give dem en social-historisk og menneskelig retfærdigere placering end den, de hidtil har haft, og som i Ordbog over det danske sprog finder udtryk i definitionen: »Rå, ubehøvlede, simple og frastødende mennesker med lave tilhøjeligheder.«

Haugbøll tager nu nok lidt for håndfast på den almindelige vurdering af børsterne. Sproget kender adskillige eksempler på sådanne generaliseringer, der bygger på negative træk, og hertil kommer, at han i sin diskussion slet ikke går ind på det rimelige i den gængse fortolkning, der kun skal dække ordets stilling i dag, hvor det ikke ud over i historisk tekst anvendes om arbejdere. I den forstand har de virkelige børster heller ikke brug for at blive rehabiliterede; de var i deres egen tid børster på godt og ondt, og tidens forudsætninger må være det afgørende for vurderingen af dem.

Forfatteren har indsamlet sit stof gennem breve og samtaler med endnu levende entreprenører og arbejdere, blandt hvilke sidste der i øvrigt er meget få herregårdsbørster og kun ganske enkelte havbørster. Hovedparten har gjort deres indsats ved jernbaneanlæggene, hvor de udførte jordarbejderne og skinenedlægningen. Han har valgt kun i ret ringe omfang selv at tale med og i stedet enten lade meddelerne selv sludre løs eller i enkelte tilfælde føre pennen for dem, og der er kommet et fortræffeligt tidsbillede ud af det, selv om man nok må nære nogen betænkelighed ved den anvendte form. Det skal ikke nægtes, at den gør bogen både livsnær og letlæst; men en gennemført bearbejdning af det indsamlede materiale havde sikkert fjernet den skævhed, som hele dens forklarende og undskyldende tendens i virkeligheden er. Dens fremkomst må dog alligevel hilses med glæde, ikke mindst fordi den indeholder en række reelle oplysninger om børsternes ofte ejendommelige livsskæbner, deres helligforhold, deres arbejdsteknik og sidst og mest deres ven og opstrammer, brændevinsdunken. Vurderingen af denne veksler ganske vist lidt, og det er nok meningen, at den almindelige opfattelse også her skal reduceres. Det sker dog næppe; drikkeriet har været kolossalt; men det er ikke at undres over. Det kvindeløse, hårdtarbejdende pariasamfund har søgt sig de glæder, der var næst — og billigst, og med spiritusforholdene før den 1. verdenskrig in mente, er der såmænd ingen grund til at undskylde det.

Finn H. Lauridsen.

Jul. Margolinsky: Gravpladserne på mosaisk vestre kirkegård 1886—1955. (Det mosaiske Troessamfund i København, 1955). 204 s.

I 1693, eller måske rettere i 1694, anlagdes i København den mosaiske kirkegård i Møllegade, og da den ikke kunne rumme flere begravelser, anlagde man i